

Tieteellinen sosialismi työväestön luokkataisteluseena

Tieteitten historiaakin nimitetään taistelujen historiaksi. Se on ollut tieteellisen elämäntähtäyksen taistelua tietämättömyyttä vastaan. Sanotaan, että tieteitten taistelu on ilmennyt kahdella tavalla: yhdeltä puolen on se taistelua uusien tieteellisten saavutuksien saamiseksi, väsymättömästi uurastusta eteenpäin, toiselta puolen on se saavutettujen saavutuksien tunnetuksi tekemiseksi, yleisen tietämispöytä lanttamiseksi.

Mitkä ovat sitten ne syyt, jotka kannustavat tieteellisen elämäntähtäyksen levenemistä vastustamaan? Socialistisessa työväenliikkeessä on tapana sanoa, että yleensä tietoisuuden kasvaminen työväestössä on luokkasysteistä vallassaolevalle luokalle epäedullista. Vaikka tämä käsitys kaipaakin laajempaa selitystä, ettei siinä jouduttaisi kovin yksinkertaisten — jotka usein merkitsevät myöskin yksipuolisuutta — selitysten ajamana allikkoon, niin pitää tämä väite lopulta paikkansa. Tieteellinen elämäntähtäyksenkin täytyy loppujenlopuksi merkitä käytännöllistä hyötyä. Sen avulla voi ihminen edullisesti soveltautua elämään. Joku valtuuokka tai ryhmä, joka etuoikeuksillaan hallitsee yleisiä elämisen ehtoja, suhtautuu varmasti vain luokkanäkökantansa mukaisesti tieteellisiin saavutuksiinkin ja niiden levittämiseen hallittavan luokan keskuudessa. Sekin muodostuu siten luokka-asiaksi.

Valtuokka omaksuu ja kehittää sellaisia tieteitä, joita se

riistonsa edistämisessä tarvitsee. Nykyään tarvitaan teollisuuden palveluksessa tieteitä joka päivä. Valtuokka suosii sellaisia tieteitäkin omalla oikeutenaan, jotka eivät välittömästi sitä hyödytä, siinä merkityksessä nimittäin kuin esim. teollisuuden palveluksessa olevat tieteet. Mutta niiden työväestölle opettaminen ei kuulu sen harrastuksiin.

Mutta on olemassa tieteitä, joita valtuokka ei omaksu, joita se ei hyväksy, vaan taistelee niitä vastaan kaikilla voimillaan. Sellaisessa jos missään ilmenee selvimmän se, että luokkayhteiskunnassa on tieteellinen totuuskin luokka-asia, että siihen suhtaututaan luokka-aseman mukaan.

Yhteiskunnallisia asioita tutkivat tieteet ovat niitä. Ne ovat sellaisia siitä syystä, että niiden tutkimusala koskettelee välittömästi asioita, joihin valtuokan valtu-asema perustuu.

Nykyajan sosialismi, tieteellinen sosialismi on se, jonka kehittyessä vasta ensi kerran alettiin käsittää yhteiskunnallisten moninaisten ilmiöitten keskinäistä yhteyttä, syysuhteisuutta. Tieteellinen sosialismi kohotti yhteiskunnan tutkimisen vasta tieteen tasolle.

Mutta tästä uudesta tieteestä tulikin sellainen, jota valtuokka ei hyväksynyt eikä omaksunut. Se jäi työväenluokan käsiin. Se julisti lahjomattomasti valtuokan herruuden yhteiskunnan elämäntähtäyksiin vain historialliseksi eikä ikuisiksi ja muuttumattomaksi, kuten valtuokka on tottunut ajattelemaan

ja ajattelee. Siitä syystä taistelee valtaluuokka sitä vastaan ja siitä syystä muodostui siitä taisteluase työväestön käsiin.

Mutta kun valtaluuokka keran taistelee yhteiskuntaelämän tieteellistä käsitystä vastaan, niin täytyy sen etujen puolustajain siis taistella epätieteellisyyden aseilla. Siten valtaluuokka menetteleekin. Kapitalistiluokan etujen puolustajain tehtävänä on koettaa löytää sellainen "tieteellinen ratkaisu" yhteiskunnallisille pulmille, joka ei vähimmässäkään määrässä uhkaisi vahingoittaa kapitalistiluokan etuja. Kapitalistiluokka asettaa etukäteen tieteilijöilleen sellaisen sitovan ehdon. Mitään sen etuja ja valtaa uhkaavaa tieteellistä teoriaa ei se hyväksy. Siinä on mainio kuva siitä "tieteilemisestä tieteen itsensä takia", kuten rakastetaan sanaa.

Käytännöllisessä luokkataistelussa — jokapäiväisessä valtaistelussa — politiikassa y. m. missä käytetään yhteiskunnallisen elämän tietämisen aseita, on valtuokan edustajain tehtävänä väaristellä sosialismin oppeja ja teorioita. Se tapahtuu siten, että "socialismin teoriaksi" selitetään jotakin sellaista, joka ei sitä ole, vaan joka on vain todellisuudessa porvariston käsityksien sellainen tai tällainen yhdistelmä. Jokaisessa tapauksessa ei tarvitse käsittää sellaista vakaumuksettomaksi väaristelyksikään, jos on esimerkiksi kysymyksessä joku porvarillinen tosissaan teorioiva yhteiskunta-tutkija eikä politikoitsija. Tosi-asia on näet, että vakaumuksienkin muodostuminen riippuu yhteiskunnallisesta luokka-asemasta. Vakaumukset eivät muodosta sitä, vaan se muodostaa vakaumukset.

Voidaanhan tukea socialismin teorioita vastustavia käsityksiä mestarillisilla mieterakennelmilla, mutta siitä huolimatta ovat ne väaria. Pelkän mietiskelyn tulos on joku idealistinen teoria, miten mainio tahansa järkeilyn ja logiikan näytteenä, mutta asioiden todellisuuden kanssa on se kuitenkin mitä jyrkimmässä ristiriidassa. Kuka voi sanoa, etteivät vanhan ajan skolastikkojen mieterakennelmat olleet puhtaasti järkeilyn mestarillisia tuotteita — mutta missä määrässä olivat niiden antamat elämänkäsitykset todellisia, se on aivan toinen asia.

Sellaiseksi skolastiseksi järkeilyksi voidaan sanoa kapitalistiluokan edustajain väitteitä tieteellistä socialismin vastaan. Ne ovat idealistisiin perusteihin perustuvia teorioita. Idealismi on tieteellisen käsityksen vastakohta. Se ei ole sen ystävä silloinkaan, kun se tekeytyy siksi, kuten nykyään. Idealismi on elämänilmiöitten nurinkurinen käsittäminen. Sitähän vastaan tiede on saanut jatkuvasti taistella. Se on taistelua tietämättömyyden ja tiedon välillä.

Inhimillisen tiedon aamuna, jolloin tiede ei luonut valoa mihinkään elämän puoleen, kuvitteli ihmisolento jonkun salaperäisen julman kohtalonvoiman johtavan kaikkia asioita. Ihminen oli sen avuton leikkikappale. Tämänlainen fatalistinen käsitys on uskonnollinenkin elämänkäsitys. Se on idealismia.

Myöhemmin muuttui fatalismin individualismiksi. Silloin kuvitteli ihminen ihmisyksilön ihmeellisine salaperäisine neroineen ja vapainetahtoinen kehityksen päätekijäksi. Ja tämä käsitys on yhtä kaukana todellisuudesta kuin varhainen fata-

lismikin huolimatta siitä, että individualisti hymyileekin tietoviisaasti fatalismin yksinkertaiselle elämäkäsitteelle. Kumpainenkaan ei kykene ratkaisemaan eikä ymmärtämään yhteiskunnallisen kehityksen tekijävoimia. Kumpikin ajautuu lopuksi selittämättömyyksiin turvautuen "korkeamman maailmanjärjestyksen" salaperäisyyteen. Kummankin tunnusmerkki on dualistisuus, joka ei voi käsittää elämän ilmiöitten yhtenäistä syysuhteisuutta.

Tieteellinen sosialismi selittää kummankin käsityskannan muodostumisen syyt. Sellaisena aikana yhteiskunnan historiassa, jolloin yhteiskunnan sisäiset suhteet muuttuivat hitaasti, samat ilmiöt näyttivät toistuvan aina samanlaisina, silloin muodostui fatalismi. Joku salaperäinen voima näytti järkähtämättömästi hallitsevan.

Mutta yhteiskunnan tuotannollisessa elämässä, joka on yhteiskunnan perustus, muodostui vähitellen yhä nopeampaa liikuntaa. Tekniikka kehittyi. Uusia suhteita muodostui. Inhimillinen toiminta yhteiskunnassa vilkastui. Ihmisen merkitys näytti kasvavan. Kapitalismin kausi alkoi individualismilla. Se kapinoi kaikkea vanhaa ja raskasta fatalismia vastaan yhteiskunnassa, valtiossa, kirjallisuudessa ja uskonnossakin. (Usonpuhdistussodat). Kaikilla inhimillisen elämän aloilla julisti se virkeätä yksilöllisyyttä, yritteliäisyyttä. Sen virkeys johtui aikanaan sen taisteluhengestä eikä suinkaan sen oppien pätevyyydestä.

Individualismikin ajautuu taas myöhemmin häviöön. Se häviää ensin yhteiskunnan tuotantolälmästä. Kapitalismin kehittä-

tyessä muodostuu tuotanto joukkotuotannoksi. Pääomat kasaantuvat, pikku yrittäjät hautautuvat sen alle. Ja sitä mukaa, myöhemmin vaikuttaa individualismin häviäminen tuotannosta myöskin sen häviämisen sivistyselämästä, käsityksistä.

Kapitalismin aikana syntyi sosialismi, tieteellinen sosialismi. Se ei selitä yhteiskuntaelämän ilmiöitä salaperäisen kohtalovoiman leikiksi eikä taas liioin kuvittele yksilön voimia ja vapaata tahtoa kehityksen tekijöiksi. Se on kaiken idealismin vastakohta. Se on tieteellinen käsitys.

Mutta ollessaan jokapäiväisenä luokkataisteluseena joutuu sosialismi teorioineen aina tekemisiin sitä vastustavien käsityksien kanssa. Silloin tällöin pyrkivät enemmässä tai vähemmässä määrässä idealistiset käsitykset muokkaamaan sosialismin teorioita ja periaatteita ja sitä kautta myöskin sen käytännöllisiä menettelytapoja. Sellaiset korjailemis- ja parsimisyrietykset tehdään sosialistisen työväenliikkeen sisältä päin sellaisten aineiden harrastuksesta, jotka eivät vielä ole sosialismia periujuurin sulattaneet ja sellaisina aikoina kuin korjauksille näyttää sopivalta.

Mielenkiintoista on nähdä, että kumpikin suunta, niin fatalistinen kuin individualistinenkin ovat sellaisen korjailun pohjana, vuorotellen.

Individualismi esiintyy revisionistisen ajatuksen pohjana. Sen edustajat tahtoisivat sovelluttaa hiukan vapaantahdon siruja sosialismin oppeihin, he tahtoisivat "henkevoittää" sen mielestään kangistuneita kaavoja, kuten he sanovat. He mielellään puhuvat "sielullisista" tekijöistä y.

m. Ja kaiken tämän — mikä juuri on merkillistä — tekevät he "realismin" nimessä.

Fatalismi se taas on syndikalistien ja anarkososialistien perustus. Taloudellinen pohja on sellainen salaperäinen kohtalonvoima. Se on niin jyrkän yksinkertainen, niin kouraantuntuvan selvä aiheutuksiltaan kuin konsaan luonnonlakien mukainen — yön ja päivän, kesän ja talven vaihtelu. Sen mukaan kaikkia asioita pohditaan. Niin syndikalistit selittävät yhteiskuntaa yhdeltä puolen. Mutta toiselta puolen taas — ja siinähän se onkin heidän auttamaton ristiiriitaisuutensa — luulevat he valankumouksia pantavan toimien milloin vaan voimakkailla intohimoilla.

Tämänlaisten idealistien silmissä, silloin kun he päättävät olla oikeita vallankumouksellisia, näyttää yhteiskunta teoreettiselta puolelta katsottuna mekaaniselta taloudelliselta laitokseksi, joka toimii automaattisesti eikä siihen **itseensä** sisälly inhimillisistä tahtoa, vaan ilmenee se sen **ulkopuolella** — siinä merkityksessä kuin sitä sitte ilmeneekin.

Se, että ihmistahto sisältäisi taloudelliseen toimintaan, olisi sen alkuunpanevana voimana, on sellaiselle käsittämätöntä.

Elämistahto — kuten Kautsky sitä nimittää — on kaiken taloudellisenkin toiminnan perusvoima. Aineelliset ehdot muodostavat elämisen pohjan. Mitään henkistä toimintaa ei ole ilman sitä. Se ei ilmene erillään olevana vaan siinä yhteydessä, sen kanssa.

Ei voi käsittää mitään mekaanista, taloudellista koneistoa syntäväksi ihmeen kautta. Ajatte-

leva, tahtova ja tunteva ihminen sen luo. Mutta se ei ole taiteilivaltainen luomus, se on määrättyjen ehtojen alaisen toiminnan välttämätön tulos. Ne ehdot muuttuvat saman toiminnan kautta alituisesti ja tulokset muuttuvat myöskin.

Aivan samalla tavalla kuin luonnontieteitten mukainen luonnon ymmärrys osottaa luonnon lakien toiminnan ja osottaa ihmisen oikean paikan luonnossa, niiden lakien alaisuuden, aivan samalla tavalla osottaa tieteellinen sosialismi ihmisen oikean tilan yhteiskunnan kehityksessä.

Yhteiskunnan kehitystä ei voida kuitenkaan ymmärtää luonnonlakien mukaan, sillä on oiaat lakinsa, jotka ovat kehittyneet sen omassa kehityksulussa.

Idealismin pyrkimykset muuttaa sosialismin teorioita mukaisikseen ovat asioita, joita tapahtuu aika-ajoin niin kauan kuin luokkataistelua käydäänkin. Tieteellistä sosialismia pyritään muokkaamaan idealismin kanssa sopusointuun niin kauan kuin löytyy luokka, joka sellaisesta hyötyy.

Mutta työväestö ei tule laskeamaan tieteellisen sosialismin tarjoamia aseita käsistään. Yhä tehokkaammin se tulee yhteiskunnan todellisen tuntemisen miekkaa heiluttamaan. Ja sen edessä murtuvat idealismin yritykset.

Työväestö on ainoa edistyksen etuvartija ja taistelija.

Sen luokka-asema vaatii sitä. Kapitalistiluokka on taantumuksellinen ja todellisen tiedon vastustaja. Se tulee yhä taantumuksellisemmaksi.

Sen luokka-asema vaatii sitä.